

บทที่ ๕
ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การใช้วัสดุหัตถ์อุปกรณ์ในโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการ
เงินกู้เพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษา" จากการวิเคราะห์ข้อมูล พอจะสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. ครุส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ทางโสตทัศนศึกษา และศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือ ตำรา เอกสาร ผู้มีความรู้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่เคยศึกษาจากสถาบันทางการศึกษา
๒. การจัดหาวัสดุหัตถ์อุปกรณ์เพื่อใช้ประกอบการสอนของครู ส่วนใหญ่ใช้ของโรงเรียน
เท่าที่พออยู่ รองลงมาได้แก่การขอยืมจากหน่วยราชการ องค์กร สถาบันอื่น ๆ ส่วนการผลิตขึ้น
ด้วยตัวครู เองนั้นมีอยู่น้อย
๓. การบริการทางโสตทัศนศึกษา และความสะดวกในการใช้วัสดุหัตถ์อุปกรณ์ปรากฏว่า
ในโรงเรียนและวิทยาลัยทั้ง ๓ ประเภท ได้แก่ประเภทวิทยาลัยกร ประเภทเกษตรกรรม ประเภท
การช่างอุตสาหกรรม สิ่งที่ยากที่สุดเหมือนกัน ก็คือหน่วยโสตฯ มีเจ้าหน้าที่และรับผิดชอบ และ
ค่าดำเนินงานโดยตรง รองลงมาได้แก่ไม่มีบริการการให้ยืมวัสดุหัตถ์อุปกรณ์ สิ่งที่ยากที่สุดได้แก่การ
จัดทำคู่มือการใช้วัสดุหัตถ์อุปกรณ์ และการจัดนิทรรศการแนะนำเกี่ยวกับวัสดุหัตถ์อุปกรณ์ของหน่วยโสตฯ
๔. ครุส่วนใหญ่รู้จักวัสดุอุปกรณ์ ก็คือกระดาษหรือชอล์กมอร์ถ มากที่สุด รองลงมา
ได้แก่ของจริง ที่ครูรู้จักน้อยที่สุดได้แก่ไลออร์มา
๕. เครื่องมืออุปกรณ์ที่ครูรู้จักมากที่สุดได้แก่เครื่องรับวิทยุ รองลงมาได้แก่เครื่องรับ
โทรทัศน์ และรู้จักเครื่องฉายภาพจุลทัศน์น้อยที่สุด
๖. ครุส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประเภทเครื่องรับวิทยุ
มากที่สุด รองลงมาได้แก่เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องฉายสไลด์หรือฟิล์มสตริป ตามลำดับ เครื่องมือ
อุปกรณ์ที่ครูรู้จักน้อยที่สุดได้แก่เครื่องฉายภาพจุลทัศน์

๓. วัสดุอุปกรณ์ที่ครูใช้ประกอบการสอนมากที่สุดได้แก่กระดาษ หรือของตัดขอบกระดาษของมาไลต์ของหัวอย่าง ของจริง ตามลำดับ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ ใว้ วรามา

๔. เครื่องมืออุปกรณ์ ที่ครูใช้ประกอบการสอนมากที่สุดได้แก่ เครื่องฉายสไลด์หรือฟิล์มสทริป รองลงมาได้แก่จอฉายภาพ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้น้อยที่สุดได้แก่ เครื่องฉายภาพจุลทรรศน์

๕. วิธีพิจารณาเลือกวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอน ครูส่วนใหญ่พิจารณากว่าสัปดาห์สองกับวัสดุประสงค์และเหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน รองลงมาได้แก่การพิจารณาถึงความเหมาะสม ความคงทน และความสนใจของผู้เรียน ส่วนที่พิจารณาน้อยที่สุดได้แก่ความใหม่ -- เก่าของวัสดุอุปกรณ์

๑๐. การวางแผนเตรียมวัสดุอุปกรณ์การใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ ครูส่วนใหญ่วางแผนเตรียมตัวด้วยการศึกษาคู่มือในการใช้ รองลงมาได้แก่การวางแผนควบคุมการพิจารณาถึงวิธีใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ในโคลดที่ถูกต้อง การวางแผนควบคุมการประเมินค่าวัสดุทัศนอุปกรณ์ก่อนนำไปใช้น้อย

๑๑. การเตรียมนักเรียนก่อนการใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอน ครูมีการเตรียมนักเรียนด้วยการใช้หลักความรู้ในบทเรียนใหม่ที่จะเรียนมาล่วงหน้า เช่นในห้องสมุด เป็นส่วนมาก รองลงมาได้แก่การอธิบายใหญ่เรียนเข้าใจถึงกิจกรรมที่จะกระทำหลังจากการใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ ส่วนการเตรียมนักเรียนด้วยการอธิบายให้ทราบล่วงหน้าว่าจะต้องมีส่วนร่วมในการใช้ได้อย่างไร มีอยู่น้อย

๑๒. การเตรียมห้องเรียนก่อนการใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอน ครูส่วนใหญ่มีการเตรียมและตรวจสอบประกอบในการใช้ที่เรียบร้อย รองลงมาได้แก่จัดที่นั่งสำหรับวางอุปกรณ์ก่อนนำออกใช้และที่ใช่แล้ว การเตรียมห้องเรียนด้วยการจัดโต๊ะที่นั่งของนักเรียนให้เหมาะสม มีน้อย

๑๓. การจัดกิจกรรมผลิควมผลการใช้ หลังจากใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนแล้ว ครูส่วนมากให้นักเรียนได้อาเนียงสี่ประกอบเพิ่มเติม รองลงมาได้แก่การมอบงานหรือให้เขียนรายงานตามที่กำหนดให้ ส่วนการจัดกิจกรรมผลิควมผลการใช้ด้วยการจัดนิทรรศการนั้น มีอยู่น้อยที่สุด

๑๔. สาเหตุที่ครูไม่ใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนในบางชั่วโมง เนื่องจากครูไม่มีความรู้ในการใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ชนิดที่ต้องการ เป็นส่วนมาก รองลงมาได้แก่มีความยุ่งยากในการจัดหา และเห็นว่าเสียเวลามากที่จะทำให้สอนไม่ทันหลักสูตร ตามลำดับ มีครูอยู่เป็นจำนวนน้อยที่ไม่ใช้เพราะมีความเห็นเล็กน้อย และเก็บคร่าวๆที่จะใช้

๒๒. ครูที่มีประสบการณ์(ระยะเวลา) ในการเป็นครูต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านการรู้จักวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมืออุปกรณ์ ความสามารถในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ ตลอดจนปริมาณ ความถี่ในการใช้วัสดุและเครื่องมืออุปกรณ์

อภิปรายสิ่งที่ค้นพบ

๑. ในการจัดทำสื่อทัศนูปกรณ์ เพื่อใช้ประกอบการสอน ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่ใช้ของที่โรงเรียนหรือวิทยาลัยมีอยู่ ส่วนการผลิตด้วยตัวเองนั้นมีอยู่น้อยที่สุด ถึงแม้การให้นักเรียนนักศึกษา หรือให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียนช่วยในการผลิตก็มีน้อย ซึ่งในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนนี้ ถ้าหากจะใช้เวลาของที่โรงเรียนเมื่อเทียบเท่ากัน จำนวนหรือชนิดก็อาจจะมีไม่พอกับความต้องการ ถ้าครูมีความสามารถผลิตขึ้นเองได้ก็จะเป็นประโยชน์มาก ในโรงเรียนระดับอาชีวศึกษานี้ นักเรียนโต ๆ ที่ขี้ขลาด เช่น การเขียนภาพ เป็นคนแรกจะบ่อยบ้าง ทั้งนี้ถ้าครูจะมอบงานให้นักเรียนเหล่านี้ได้มีส่วนช่วยในการผลิต มีทั้งนี้ ๆ จะได้ใช้สื่อทัศนูปกรณ์ไว้มาก ครูที่มีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ควรจะต้องมีความสามารถในการผลิตได้เองด้วย

ในเนื้อหาวิชาบางวิชาครูสอนอาจจะตระหนักดีว่า ควรจะใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประเภทใด ประกอบการสอน จึงจะได้ผลดีที่สุด แต่เนื่องจากสื่อทัศนูปกรณ์ประเภทนั้น ๆ ไม่มี เช่น ภาพยนตร์ เป็นต้น แต่ครูก็สามารถที่จะเปลี่ยนไปใช้ชนิดอื่นทดแทน ซึ่งถึงแม้ว่าจะได้ประโยชน์น้อยกว่าก็ยังคงได้ผลดีกว่าการไม่มีใช้ เช่น ใช้ภาพแทน เป็นกัน และภาพประเภทต่าง ๆ นี้เป็นสิ่งที่ครูสามารถจะผลิตขึ้นได้ไม่ยากนัก

การขอสื่อทัศนูปกรณ์จากแหล่งวัสดุต่าง ๆ มีน้อย จากข้อมูลที่น่าสังเกตส่วนใหญ่ไม่เคยขอ อาจจะเป็นเพราะครูไม่ทราบว่าจะขอวัสดุนั้น ๆ ได้จากที่ใดบ้าง ซึ่งถ้าหากจะได้อะไรก็อยากค้นหาแหล่งวัสดุได้เปล่า ๆ แล้ว น่าจะหาสิ่งที่มีมาใช้ในการประกอบการสอนไม่ใช่น้อย

๒. การบริการทางสื่อทัศนศึกษา และความสะดวกในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ในวิทยาลัยประเภทวิทยาลัยครู มีมากกว่าโรงเรียนและวิทยาลัยประเภทเกษตรกรรม และโรงเรียนประเภทการช่างอุตสาหกรรม ทั้งนี้ทั้งนี้เพราะว่าในวิทยาลัยครูนั้น มีการสอนเกี่ยวกับสื่อทัศนศึกษา ทั่ว ๆ ไป เอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อทัศนศึกษา รวมทั้งครู-อาจารย์ผู้สอนวิชาสื่อทัศนศึกษา มีประจำอยู่

สิ่งที่โรงเรียนและวิทยาลัยทั้ง ๓ ประเภท มีมากคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การที่หน่วยโศภา
มีเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบและดำเนินงานโดยตรง ซึ่งถูกต้องตามหลักบริหารทางโศภาศึกษา
นอกจากนี้ยังมีบริการการให้ยืมโศภาศึกษาไปมากพอสมควร

สิ่งที่โรงเรียนและวิทยาลัยทั้ง ๓ ประเภท มีน้อยคล้ายคลึงกัน ได้แก่ การจัดหาคู่มือ
การใช้โศภาศึกษาไปสำหรับครู-อาจารย์ และการจัดนิทรรศการ แนะนำเกี่ยวกับโศภาศึกษา
เพราะจะทำให้ครูผู้สอนมีความสะดวกในการใช้ สามารถใช้ได้โดยถูกต้อง โดยเฉพาะการจัด
นิทรรศการจะทำให้ครูสามารถรู้จักโศภาศึกษาไปมากขึ้น

๓. การรู้จักวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อสอน วัสดุอุปกรณ์ที่ครูรู้จักมากที่สุด
ได้แก่ กระดานดำหรือจอคอมพิวเตอร์ ส่วนวัสดุอุปกรณ์ที่ครูรู้จักน้อยที่สุดได้แก่ ใส่ออราณา ซึ่งเหมือนกับ
กับการวิจัยของ นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ ส่วนเครื่องมืออุปกรณ์ที่ครูรู้จักมากที่สุดได้แก่ เครื่องรับ
วิทยุ ที่รู้จักน้อยที่สุดได้แก่ เครื่องฉายภาพจุลทัศน์

๔. การมีความสามารถในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ ก็พอสมควร โดยเฉพาะ
มีความสามารถในการใช้เครื่องรับวิทยุมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เครื่องรับโทรทัศน์ อาจเป็นเพราะ
เครื่องมืออุปกรณ์ทั้ง ๒ ชนิดนี้ เป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายมาก ถึงอย่างไร เครื่องฉายสไลด์หรือ
ฟิล์มสไลด์ เครื่องเล่นจานเสียง เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ก็ยังมีครูที่สามารถใช้ได้บางอย่างที่พอสมควร
ซึ่งทุกประเภทเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ไม่ประโยชน์เป็นอย่างใดในการใช้ประกอบการสอน

๕. ยังมีครูอีกจำนวนไม่น้อยที่ไม่ใช้โศภาศึกษาไปประเภทต่าง ๆ ประกอบการสอน
นอกจากกระดานดำ หรือจอคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าห้องเก็บทุกห้องที่ใช้เป็นห้องเรียนจะมี
กระดานดำหรือจอคอมพิวเตอร์ และครูสอนก็คงเห็นว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่สะดวกที่สุด ใช้ง่ายที่สุด ไม่ต้อง
ลำบากจัดหา อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการใช้ที่สับสนกันมาเรื่อย ๆ แะถึงอย่างไร โศภาศึกษาไป
ประเภทอื่น ๆ ก็มีการใช้พอสมควร

เจริญ ปุสุรินทร์คำ, คุณแหล่งที่แล้ว

สำหรับวิธีการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประเภทต่าง ๆ นั้น ยังมีครูอีกมากพอสมควรที่ยังใช้ไม่ถูกต้อง เชนอาจไม่พิจารณาเลือก หรือไม่พิจารณาเลือกชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อนำมาประกอบการสอน ไม่มีการเตรียมตัวครูเอง โดยเฉพาะมีครูเป็นจำนวนมากที่ไม่เคยทดลองใช้ดูก่อน ก่อนที่จะนำไปประกอบการสอน นอกจากนี้ยังไม่มีมีการเตรียมนักเรียน เตรียมห้องเรียน จัดกิจกรรมติดตามผลการใช้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับวิธีใช้โสตทัศนอุปกรณ์ เพราะตามหลักของการใช้ครูจะต้องมีวิธีการเลือกโสตทัศนอุปกรณ์ และต้องมีการเตรียมตัวครู เตรียมตัวนักเรียน เตรียมห้องเรียน เมื่อใช้แล้วจะต้องมีกิจกรรมติดตามผลการใช้ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้การใช้โสตทัศนอุปกรณ์มีประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

๖. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่จำนวนและชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์ในโรงเรียนมีน้อย และครูยังขาดความรู้ในการใช้ ปัญหาดังกล่าวโดยเฉพาะจำนวนและชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์ ซึ่งมีน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ ได้แก่งบประมาณ การสนับสนุนของผู้บริหาร เป็นต้น ครูที่ขาดความรู้ในทางการใช้ นั้น เป็นเพราะครบวงส่วนไม่ได้เรียนวิชาโสตทัศนศึกษา บางคนเคยเรียนมาจากสถาบันทางการศึกษา แต่หากไม่ได้ใช้ หรือศึกษาเพิ่มเติมเพิ่มอยู่เสมอ ก็จะลืมเลือนไปได้

๗. ครูส่วนใหญ่มีความต้องการใหม่ห้อง มีวัสดุ และเครื่องในการผลิตอุปกรณ์ให้พร้อมทั้งการซ่อมบำรุงการ จัดหาโสตทัศนอุปกรณ์ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงาน และต้องการให้จัดทำหนังสือคู่มือการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ตามลำดับ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นต่อการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ทั้งสิ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารการศึกษา และงบประมาณ สำหรับโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษา อาจจะสนองความต้องการของครู-อาจารย์ได้บ้าง

๘. ครูที่มีวุฒิทางครูรู้จักใช้โสตทัศนอุปกรณ์มากกว่า ครูที่ไม่รู้วุฒิทางครูเป็นเพราะครูที่มีวุฒิทางครูส่วนใหญ่ได้ศึกษาวิชาโสตทัศนศึกษามาจากสถาบันทางการศึกษา ส่วนครูที่ไม่รู้วุฒิทางครูนั้น อาจจะเคยได้รับการอบรมเป็นครั้งคราวบ้าง หรือเคยศึกษาหาความรู้ จากตำรา เอกสารต่าง ๆ บ้าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียน/วิทยาลัย

๑. ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ควรจะได้สนับสนุนกิจการ สหกรณ์ศึกษา อย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ครู-อาจารย์ในโรงเรียน/วิทยาลัย ใ้ใช้สหกรณ์ปกครองอย่างกว้างขวาง และถูกต้อง ตลอดจนของมประมาณสำหรับ สหกรณ์ศึกษา

๒. ควรสนับสนุนให้ครู-อาจารย์ได้มีโอกาสศึกษาหรืออบรมเกี่ยวกับ สหกรณ์ศึกษา เป็นครั้งคราว

๓. หน่วยสหกรณ์ ควรปรับปรุง และบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ได้แก่

๓.๑ การให้บริการ การบ่ม ตลอดจนให้ความสะดวกในการใช้

๓.๒ จัดนิทรรศการและแนะนำเกี่ยวกับ สหกรณ์ปกครอง

๓.๓ แจงรายการ รายชื่อ ชนิด จำนวน สหกรณ์ปกครอง ตลอดจน สหกรณ์ปกครอง ที่ใดมาใหม่ ให้ครู-อาจารย์ทั้งหมดทราบ

๓.๔ ทำหนังสือเชิญชวน เพื่อเรียกร้องความสนใจและให้ครู-อาจารย์ต่าง ๆ ได้ใช้ สหกรณ์ปกครองประกอบการสอนภาคชี้เ

๓.๕ จัดทำคู่มือ การใช้ สหกรณ์ปกครอง แจกแก่ครู-อาจารย์

๔. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมภายในโรงเรียน หรือวิทยาลัยเกี่ยวกับ การใช้ สหกรณ์ปกครอง อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

ข้อเสนอแนะต่อหน่วยสหกรณ์ ของโครงการ เงินกู้ฯ

๑. จัดหาเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ศึกษาให้เพียงพอ รวมถึง สหกรณ์ปกครองชนิดต่าง ๆ ที่เห็นว่า เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และหลักสูตรของโรงเรียน/วิทยาลัยต่าง ๆ ในโครงการฯ และแจกจ่าย ไปให้

๒. จัดการฝึกอบรมการใช้ สหกรณ์ปกครองให้แก่ครู-อาจารย์ ของโรงเรียน/วิทยาลัยต่าง ๆ ในโครงการฯ โดยให้มาทำการอบรมที่ศูนย์ หรือส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมให้ที่โรงเรียน

๓. จัดทำคู่มือการใช้ สหกรณ์ปกครอง ให้แก่ครู-อาจารย์ในโรงเรียน/วิทยาลัยต่าง ๆ ของโครงการฯ

เสนอแนะต่อโครงการเงินกู้

- ๑. จัดสรรงบประมาณสำหรับกิจการ โสภทัศน์ศึกษา โดยเฉพาะ เพื่อจัดซื้อและผลิต โสภทัศน์อุปกรณ์ ให้เพียงพอแก่ความต้องการของโรงเรียน/วิทยาลัยต่าง ๆ ในโครงการฯ
- ๒. ส่งเสริมให้มีการอบรมเกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาแก่ครู-อาจารย์ ทั้งที่ศูนย์โสตฯ ของโครงการฯ และในโรงเรียน/วิทยาลัย
- ๓. ส่งเสริมให้ครูรับนิเทศชมเกี่ยวกับงานโสตทัศนศึกษา และครู-อาจารย์ในโรงเรียน/วิทยาลัย ได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรืออบรม คุณาน เกี่ยวกับงานนี้ เพื่อจะได้ปฏิบัติงานให้ ประสิทธิภาพมากที่สุด
- ๔. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ในโรงเรียน/วิทยาลัย ของโครงการฯ อย่างน้อย ๓ ปีต่อครั้ง

เสนอแนะต่อกรมอาชีวศึกษา

- ๑. ควรหาทางส่งเสริม และ เปิดโอกาสให้ครูที่ไม่มีวุฒิทางครู ได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่ม วุฒิทางครู
- ๒. ควรหาอัตรฯ และผู้บุคควุฒิต่างโสตทัศนศึกษา เพื่อบรรจุเข้าปฏิบัติงานในลำนนี้ ให้เพียงพอ
- ๓. ควรหาทางส่งเสริมให้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ได้ไปอบรมการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ และให้คำแนะนำแก่ครู-อาจารย์ ในโรงเรียน/วิทยาลัยต่าง ๆ

เสนอแนะต่อหน่วยงานวิจัยต่อไป

- ๑. ควรจะได้ศึกษาถึงจำนวนของ โสภทัศน์อุปกรณ์ที่มีสภาพใช้ได้ของโรงเรียน/วิทยาลัย แต่ละแห่ง
- ๒. ควรจะได้ศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับจำนวน โสภทัศน์อุปกรณ์ในแต่ละแห่งอย่างละเอียด
- ๓. ถ้าหากมีเวลาและงบประมาณพอควรจะได้ศึกษาถึงวิธีการใช้ ด้ยการไปสังเกต ควบคุมตนเอง
- ๔. ควรจะได้นำผลการวิจัยอีก ๓ ปีข้างหน้าเป็นอย่างน้อย เปรียบเทียบกับการวิจัยนี้ ว่าครู-อาจารย์มีวิธีการใช้โสตทัศนอุปกรณ์แตกต่างกันอย่างไร

๕. นอกจากจะศึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการ เงินกู้ฯ แล้วควรจะได้ ทำการศึกษาถึงโรงเรียนและวิทยาลัยทุกแห่งของกรมอาชีวศึกษา ถ้าเป็นไปได้อย่างน้อย ๓ - ๕ ปีอีกครั้ง

ความจำกัดของปัญหา

๑. การวิจัยครั้งนี้ เลือกเฉพาะครู-อาจารย์ที่มีชั่วโมงสอนของโรงเรียนและวิทยาลัยตามโครงการ เงินกู้ฯ เท่านั้น

๒. ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถที่จะบอกการใช้โสภัตสุมงคลของครู-อาจารย์ในโรงเรียนและวิทยาลัย อาชีวศึกษาทั้งหมดได้ เพราะเป็นการวิจัยในวงจำกัด เพียงโรงเรียนและวิทยาลัยที่อยู่ในโครงการ เงินกู้ฯ เท่านั้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับโสภัตสุมงคลแห่งจะเริ่มเป็นอันเป็นอันเข้าใจว่าในปีต่อ ๆ ไปหลังจากโครงการ โสภัตสุมงคลดำเนินก้าวต่อไปอีก การใช้โสภัตสุมงคล อารจะเป็นที่สนใจ และใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. การวิจัยครั้งนี้ ไม่สามารถจะค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้โสภัตสุมงคล โดยละเอียดอย่างแท้จริง เพราะไม่สามารถที่จะไปสังเกต และเห็นการสอนของครู-อาจารย์ทุกคนได้

๔. การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ไม่สามารถที่จะแสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนได้ เพราะเวลาที่ทำการวิจัยมีน้อย จึงไม่สามารถที่จะเห็นลักษณะที่แตกต่างของการใช้โสภัตสุมงคลในแต่ละโรงเรียน

๕. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยครั้งแรกของยู.เอช. ซึ่งไม่มีประสบการณ์มาก่อน จึงจำต้องจำกัดขอบเขตการวิจัยให้แคบลง เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถที่จะมองเห็น ปัญหา และข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากผลของการวิจัยได้บางส่วนถึง